

MAAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa Investeeringud
maapirkondadesse

Toidualase teabe esitamine

Külli Johanson

Maaeluministeerium / toidu üldnõuete büroo peaspetsialist

2020

1

Toidualase teabe esitamise üldnõuded

- **Üldnõuded** on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1169/2011 (13.12.2014)

Toitumisalane teave (energia, rasvad, ...) alates **13.12.2016.**

- Põllumajandusministri määrus nr 109 „**Toidupartii** tähistamise nõuded“
- Põllumajandusministri määrus nr 24 „**Müügipakendisse pakendamata toidu** toidualase teabe esitamise nõuded“

2

Õiglane teavitamine

määruse 1169/2011 artikkel 7

- **Toidualane teave:**
  - ei tohi olla eksitav,
  - peab olema täpne, selge ja tarbijatele kergesti arusaadav,
  - ei tohi viidata haigusi vältida aitavatele, ravivatele või leevendavatele omadustele.
- **Eelnevad nõuded kehtivad ka reklaamile ja toidu esitlemisele.**

3

Müügipakendil nõutav teave

määruse 1169/2011 artikkel 9

- **Toidu nimetus**
- **Koostisosade loetelu**, sh allergiat põhjustada võivad koostisosad
- Teatud **koostisosa(de) kogus protsentides**
- **Netokogus**
- Minimaalse **säilimisaja/ tarvitamise tähtpäev**
- **Säilitamise ja/või kasutamise eritingimused**

4

Müügipakendil nõutav teave

määruse 1169/2011 artikkel 9

- **Käitleja**, kelle nime all toitu turustatakse või EL turule importija **nimi ja aadress**
- **Päritoluriik** või lähtekoht, kui artiklis 26 ette nähtud
- **Tarvitamisjuhised**, kui ilma selleta oleks toidu asjakohasel viisil tarvitamine keeruline
- **Etanoolisisaldus** üle 1,2 % vol jookide puhul
- **Toitumisalane teave**

5

Minimaalne kirjasuurus

määruse 1169/2011 artikkel 13

- Kohustusliku teabe **minimaalseks kirjasuuruseks** on väikse tähe kõrgus ehk x-kõrgus **1,2 mm**.
- Kui pakendi suurima külje pindala on alla 80 cm² on minimaalne kirjasuurus **0,9 mm**.
- Kohustuslik teave esitatakse silmatorkavasse kohta hästi nähtavalt ja selgesti loetavalt, tekst peab olema tausta suhtes kontrastne.

6

Ühes vaateväljas esitatav teave

määruse 1169/2011 artikli 13 lõige 5

- Märgistusel esitatakse samas vaateväljas:
  - toidu nimetus,
  - netokogus,
  - alkoholsete jookide etanoolisisaldus ... % vol
- Sama vaateväli – pakendi pind/pinnad, mis on loetavad ühest vaatepunktist

7

Väikeste pakendite erandid

Kui pakendi suurima külje pindala on alla:

80 cm ²	Minimaalne kirjasuurus 0,9 mm
25 cm ²	Toitumisalast teavet ei pea esitama
10 cm ²	Pakendil peab esitama ainult toidu nimetuse, allergiat põhjustada võivad koostisosad, netokoguse ja säilimisaja; koostisosade loetelu esitatakse teiste vahendite kaudu. Sama vaatevälja nõuet ei kohaldata.

8

Seaduslik nimetus

... on nimetus, mis on **ette nähtud** selle toidu suhtes kohaldatavas **õigusaktis** (ELi või konkreetse riigi õigusaktis)

- Toidu nimetuseks on selle **seaduslik nimetus**.
- Sellise nimetuse puudumise korral on toidu nimetuseks selle **üldtuntud nimetus** või
- kui see puudub või kui seda ei kasutata,³ esitatakse toidu **kirjeldav nimetus**.

9

Seaduslikke nimetusi on järgmistes toidugruppides: I

- Moosid (džemm, keedis, moos, marmelaad, želee jt)
- Mahlad (mahl, nektar, kontsentreeritud mahl, mahlapulber jt)
- Mesi
- Šokolaad (piimašokolaad, šokolaadiglasuur, kakao, kakaovõi jt)
- Suhkur (suhkrulahus, -siirup, fruktoosi-glükoosisiirup jt)
- Lahustuv kohv (kohviekstrakt, lahustuv sigur jt)
- Mineraalvesi

10

**Seaduslikke nimetusi on järgmistes
toidugruppides: II**

- Piim ja piimatooted (kondenspiim, piimapulber, kaseiinid, koor, või, juust, jogurt, pett jt)
- Liha (vasikaliha, noorloomaliha, kodulinnuliha)
- Kalapüügi- ja vesiviljelustooted
- Oliiviõli (ekstra-neitsioliiviõli)
- Võiderasvad (või, margariin jt)
- Alkohol
- Viinamarjasaadused (vein, vahuvein, veiniäädikas jt)

11

**Seaduslikke nimetusi on järgmistes
toidugruppides: III**

- Uuendtoit
- Eritoit
- Toit meditsiinilisel näidustusel
- Lisaained
- Lõhna- ja maitseained

...

12

Kalapüügi- ja vesiviljelustooted

I

[määrus 1379/2013](#), [põllumajandusministri 14.01.2015 määrus nr 5](#)

Määruse 1379/2013 I lisa punktides a, b, c ja e osutatud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete müügiks pakkumisel lõpptarbijale või toitlustusettevõttele tuleb esitada

- **liigi tootenimetus ja selle teaduslik nimi**

Kilu (*Sprattus sprattus balticus*)

- tootmismeetod: „... püütud ...”, „... kasvatatud ...”;
- piirkond, püügivahend

13

Kalapüügi- ja vesiviljelustooted

II

Tooted määruse 1379/2013 I lisa punktides a, b, c ja e

a: Eluskala; värske, jahutatud või külmutatud kala, kalafileed ja muu kalaliha (k.a kalahakkliha)

b: Kuivatatud, soolatud või soolvees kala; külm- või kuumsuitsukala;

c: elusad, värsked, jahutatud, külmutatud, kuivatatud, soolvees või keedetud vähid ja limused

e: merevetikad ja muud vetikad

[Kilupirukas](#) — [Praetud räim](#)

14

Toidu koostisosade loetelu

Koostisosade loetelus märgitakse **toidu koostisosad kaalu järgi alanevas järjestuses vastavalt nende kasutamisele toidu valmistamise ajal**, kuid

- koostisosad, mille sisaldus valmistoidus on alla 2 %, võib esitada koostisosade loetelu lõpus vabas järjestuses;
- **lisatud vett** ei pea koostisosade loetelus esitama, kui seda ei ole valmistootes üle 5 % (v.a liha, lihavalmistised, töötlemata kalandustooted ja kahepoolmelised molluskid);
- **lisatud vee kogus arvutatakse** valmistoote üldisest kogusest muude koostisosade üldkogusse lahutamise teel.

15

Koostisosad, mida võib esitada toidugrupi nimetusega

määruse 1169/2011 lisa VII osa B

Näiteid toidugrupi nimetustest:

- **loomne rasv**
- **kala** - kõik kalaliigid, kui nimetus ja esitus ei viita konkreetsele kalaliigile
- **juust** - kõik juustusordid, kui nimetus ja esitus ei viita konkreetsele juustusordile
- **kuivikupuru** - küpsetatud ja peenestatud teraviljatooted
- **maitsetaimed** – kui ei ületa 2 % toidu kaalust

16

Vürtsid ja maitsetaimed

1169/2011 lisa VII osa B p 7-8

- **Vürtside puhul**, mis ei ületa 2 % toidu kaalust, võib kasutada **üldnimetust „vürts(id)“** või **„vürtside segu“**.

Nt koriander, ingver, nelk, kaneel, must pipar → vürtsid

- **Maitsetaimede puhul**, mis ei ületa 2 % toidu kaalust, võib kasutada **üldnimetust „maitsetaim(ed)“** või **„maitsetaimede segu“**.

Nt majoraan, basiilik, tüümian → maitsetaimed

Üldnimetust „maitseained“ üksinda, ilma koostisosade nimetamiseta, ei saa kasutada!

17

Taimsed õlid ja rasvad koostisosade

loetelus määruse 1169/2011 lisa VII osa A p 8 ja 9, osa B p 1 ja 2

Koostisosade loetelus peab:

- **toidugrupi nimetuse „taimsed õlid“ järel esitada kõik õliliigid**, sellele võib järgneda fraas „muutuv suhtes“.

Nt koostisosade loetelus „taimsed õlid (rapsi-, palmi- ja päevalilleõli muutuv suhtes)“

Sama taimsete rasvade puhul.

- hüdrogeenitud taimse või loomse õli ja rasva puhul peab lisama **“täielikult hüdrogeenitud”** või **“osaliselt hüdrogeenitud”**, nagu asjakohane.

18

Lisaained koostisosade loetelus

määruse 1169/2011 artikkel 18 ja VII lisa C osa

Lisaaine nimetuse või E-numbri ette lisatakse alati lisaaine funktsioonile vastav **rühmanimetus**

nt emulgaator sojaletsitiinid
stabilisaator E466
magusained (E 951, E 954)

Lisaainete nimetused on määruse 1333/2008 II lisa B osas

Lisaainete rühmanimetused on määruse 1169/2011 VII lisa C osas

19

Koostisosade loetelu

Söödav vorstikest on toidu koostisosa, mistõttu:

- see esitatakse koostisosade loetelus, soovitatavalt loetelu lõpus;
- **naturaalkesta** puhul peab lisama loomaliigi, millest pärit;
- **mittenaturaalse söödava kesta, mis koosneb mitmest koostisosast**, puhul lisatakse kesta koostisosade loetelu.

20

Koostisosa koguse protsendiline esitamine

Eesti juhend koostisosa koguse märkimise kohta

Koostisosa kogus protsentides esitatakse koostisosade loetelus või toidu nimetuses või kohe pärast nimetust

Esitamine on vajalik kui koostisosa on:

- **esitatud toidu nimetuses või seostatav toidu nimetusega**

Nt: lihapirukas, pelmeenid => liha % või koostises sealiha % ja veiseliha % eraldi; singi-makaronivorm => singi %

- **rõhutatud märgistusel sõnas, pildis või graafiliselt**

Nt: illustratsioon rõhutab valikuliselt ühte või mitut koostisosa, märgistusel eraldiseisvana sõna "võiga"

- **põhiline toidu iseloomustamiseks ja eristab seda teistest nimetuse või välimuse tõttu sarnastest toitudest**

Nt: keeduvorst => sealiha % ja veiseliha %

21

Koostisosa kogus protsentides

- **Kuum- või mõne muu töötlemise tagajärjel niiskust kaotanud toidu puhul lähtutakse koostisosa koguse arvutamisel toidu valmistamiseks kasutatud koostisosa kogusest, mida väljendatakse massiprotsendina valmistootte massist.**

Nt Mustikakook – valmistamisel lisatud mustikamoosi kogus valmistootte massist %-na

singipirukas - lisatud singi kogus piruka massist %-na

- **Kui %-des välja toodud koostisosa(de) mass ületab 100% valmistootte massist, kirjutatakse protsendilise koguse asemel 100 g valmistootte valmistamiseks kasutatud koostisosa või koostisosade kogused massiühikutes**

Nt Salaamivorst veiselihas

Valmistatud 115 g veiselihas 100 g toote kohta

22

Allergeenide esitamine

määruse 1169/2011 artikkel 21, lisa

- Allergeenid, mida peab märgistusel esile tooma, on **gluteeni sisaldavad teraviljad** (nisu, rukis, oder, kaer, speltanisu, kamut ning nendest teraviljadest valmistatud tooted), **koorikloomad, muna, kala, pähklid sh mandlid, sojaoad, piim, seller, sinep, seesamiseemned, vääveldioksiid ja sulfitid, lupiin, molluskid** ning neist valmistatud tooted.

23

Allergeenide esitamine

- Lisa II allergeene peab **rõhutama koostisosade loetelus** kirjastiili, kirjasuuruse või taustavärvi abil

Nt esitada allergiat põhjustada võiv koostisosa **paksus kirjas:**

Koostisosad: **nisujahu**, koorekreeem (**munakollased, vahukoore**, suhkur, ...)

- Kui kõik koostisosad on allergeensed, peavad allergeenid olema eristatavad muust kohustuslikust infost, nt sõnast „koostisosad“.

24

Allergeenide esitamine

- **Kui toidul on koostisosade loetelu**, esitatakse allergeenid seal, mitte väljaspool koostisosade loetelu.
- **Kui koostisosade loetelu ei ole** (nt alla 10 cm² küljepindalaga pakendi puhul), siis esitatakse allergeenid sõnaga „sisaldab“:

nt „Sisaldab piima ja muna“ (allergeene ei pea kirjastiiliga rõhutama).

NB! Allergeenide esitamise nõue kohaldub ka koostisosadele, mis sisaldavad allergeene ja mida tavajuhul ei pea märgistusel esitama.

nt toiduvärv E120 (sh **laktoos**)

25

Allergeenide esitamine

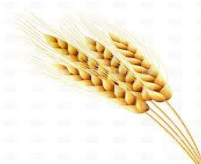
Kui toidu nimetus viitab allergiat põhjustada võivale koostisosale, siis ei ole allergeenide eraldi esitamine märgistusel nõutav.

Nt „Maitsestatamata jogurt“ kui koostisosade loetelu ei ole => märgistusel ei ole vaja esitada „sisaldab piima“.

„Mandlimaitseline kook“ => koostises piisab „lõhna- ja maitseaine“ isegi juhul, kui LMA sisaldab mandliekstrakti.

26

Allergeenide esitamine

- Teraviljast saadud koostisosade puhul on oluline rõhutada konkreetset teravilja, nt **“nisutärklis”** või **“nisutärklis”**, **“odra maltoosi ekstrakt”**.
- Gluteeni võib lisada vabatahtlikult teravilja järel nt **oder** (gluteen), kuid määruse kohaselt peab rõhutama konkreetset teravilja nt **oder, nisu**.
- Kui toidule lisatakse gluteeni, siis ei piisa selle nimetamisest, vaid peab esitama koos teravilja nimetusega, nt **„nisugluteen“**.

27

Minimaalse säilimisaja tähtpäev ehk märges „parim enne“

määruse 1169/2011 artikkel 24 ja lisa X

- Märget „parim enne“ ehk minimaalse säilimisaja tähtpäeva kasutatakse pikema säilimisajaga toitudel.
- See **tähistab kuupäeva, milleni õigetes tingimustes hoitud toode säilitab oma eeldatava kvaliteedi**. Pärast märgitud kuupäeva möödumist võib toidu lõhn, maitse või tekstuur halveneda, kuid mõnda aega on selle söömine veel ohutu.
- „Parim enne“ kuupäevaga on tähistatud näiteks küpsised, leib, maiustused, maitseained, jahu, karastusjoogid.

28

Tarvitamise tähtpäev ehk märges „kõlblik kuni“

määruse 1169/2011 artikkel 24 ja lisa X

- Kiirestirikneva toidu puhul esitatakse märgistusel vähemalt kuupäev ja kuu sõnadega “kõlblik kuni ...”
Näiteks: kõlblik kuni 23.10
kõlblik kuni 23.10.2020
- **Pärast “kõlblik kuni” kuupäeva möödumist ei tohi toitu enam müüa, jagada ega süüa**, kuna selles võivad hakata kasvama ja paljunema tervisele ohtlikud mikroorganismid.
- Tarvitamise tähtpäeva kasutatakse näiteks liha- ja piimatoodetel ning salatitel.

29

Külmutamise kuupäev

määruse 1169/2011 lisa III punkt 6 ja lisa X punkt 3

- **Külmutamise kuupäeva** peab esitama järgmiste külmutatud toodete puhul:

liha,

lihavalmistised,

töötlemata kalandustooted

Nt külmutatud ahvenafilee märgistusel „**Külmutatud 20.10.2020**“

30

Säilitamistingimused

määruse 1169/2011 artikkel 25

Säilitamistingimused esitatakse minimaalse säilimisaja järel.

Säilitamistingimuste esitamine on:

- kohustuslik “kõlblik kuni...” toitudel,
- “parim enne...” toitudel esitatakse juhul, kui nende järgimine on vajalik toidu säilimiseks esitatud säilimisaja jooksul.

Nt: säilitada temperatuuril +2 kuni +6 °C;
hoida 0...+20°C, pärast avamist külmkapis.

31

Toidupartii tähistamise nõuded

põllumajandusministri 28.11.2014 määruses nr 109

- Partii määrab ja tähistab pakendil tootja, töötaja, valmistaja, pakendaja või EL liikmesriigis asutatud müüja, kes seda toitu esimesena müüb
- Partii tähistusele eelneb täht “L”
“L” ei ole vaja esitada muust teabest selgelt eristatava tähistuse puhul
- **Partiid saab identifitseerida ka säilimisaja alusel**, kui see sisaldab päeva ja kuud. (Sel juhul ei ole vaja partii tähistust esitada)

32

Müügipakendisse pakendamata toidu nõuded

põllumajandusministri 11.03.2015 määruses nr 24

Müügipakendisse pakendamata toit:

- **tarbija soovil müügikohas pakendatav toit ja müügipakendisse pakendamata kujul üleantav toit** (lahtiselt müüdav toit, mida müüakse teenindaja vahendusel või iseteenindamise teel)
- **müügikohas tarbija juuresolekuta vahetult müügiks pakendatud toit** (nt kaupluse või kohviku tagaruumis vahetult müügiks pakendatud toit)

33

Müügipakendisse pakendamata toidu teabe edastamise üldnõue

- Kliendil **peab olema võimalus saada** enne ostu sooritamist **teavet** toidus sisalduvate põhiliste **allergiat põhjustada võivate koostisosade kohta**

34

Müügipakendisse pakendamata toidu nõuded jaekaubandusettevõttes

põllumajandusministri 11.03.2015 määrus nr 24

Toidu müügikohas või **vahetult toidu juures** või **pakendil*** esitatakse järgmine teave:

- toidu nimetus + määruse VI lisa A (v.a p 5) ja C osa teave
- **allergeenid**
- käitleja nimi, kelle nime all toitu turustatakse
- päritoluriik, kui see on art 26 lõikes 2 ette nähtud
- säilimisaeg
- netokogus vahetult müügiks pakitud toidul*

35

Müügipakendisse pakendamata toidu nõuded jaekaubandusettevõttes

- Toidu müügikohas või vahetult toidu juures esitatakse **päritoluriik, kui see on art 26 (2) ette nähtud** s.t
  - eksitamise korral - kui toidule lisatud teave viitab teisele päritoluriigile või lähtekohale ja
  - sea-, lamba-, kitse- ja kodulinnuliha puhul. Veiseliha päritolu märgistamine on reguleeritud EL määrusega 1760/2000.
- Teenindaja peab oskama anda **suulist teavet** koostisosade loetelu ja teatavate koostisosade %-te.

36

Müügipakendisse pakendamata toidu nõuded toitlustusettevõttes

põllumajandusministri 11.03.2015 määrus nr 24

- Müügipakendisse pakendamata toidu või tarbija soovil pakitava toidu puhul esitatakse müügikohas järgmine teave:
  - toidu nimetus
  - allergeenid
- Teenindaja peab oskama anda **suulist teavet koostisosade loetelu** kohta ja vahetult müügiks pakitud toidu puhul ka teatavate koostisosade %-de kohta.

37

Müügipakendisse pakendamata toidu nõuded toitlustusettevõttes

Müügipakendisse pakendamata toidu või tarbija soovil pakendatava toidu puhul võib **allergeenide info** esitada **suuliselt, kui**:

- müügikohas on teade koha või vahendi kohta, mille kaudu antakse allergeenide teave enne ostu sooritamist või
- teade, mis palub tarbijal pöörduda allergeenide info saamiseks teenindaja poole.

38

Toitlustusettevõttes tarbija juuresolekuta vahetult müügiks pakitud toit

Pakendil või vahetult toidu juures või toidu müügikohas esitatakse järgmine teave:

- toidu nimetus + määruse VI lisa A (v.a p 5) ja C osa teave
- **allergeenid**
- käitleja nimi, kelle nime all toitu turustatakse
- päritoluriik, kui see on art 26 lõikes 2 ette nähtud
- säilimisaeg
- netokogus

Kohaldatakse ka toidu suhtes, mida tarnitakse toitlustusettevõtjale samal kujul tarbijale üleandmiseks.

39

Teabe edastamine müügipakendisse pakendamata toidu puhul

Määruse 1169/2011 artikli 8 lõike 6 kohaselt peavad **käitlejad edastama** tarbijale või toitlustusettevõttele tarnimiseks ette nähtud **pakendamata toidu puhul vähemalt teabe, mis on riigisiseses õigusaktis ette nähtud tarbijale andmiseks**

s.t müügipakendisse pakendamata kaubaga peab olema kaasas vähemalt Põllumajandusministri 11.03.2015 määruses nr 24 nõutav teave.

40

Kaugmüük

määruse 1169/2011 artikkel 14

- Kataloogi, e-kaubanduse (interneti) või muude sidevahendite kaudu toidu ostmisel peab tarbija saada **enne ostu sooritamist kogu märgistusel nõutud teabe** v.a minimaalse säilimisaja tähtpäeva.
- Kogu kohustusliku teabe peab tarbija saada koos kaubaga.
- **Müügipakendisse pakendamata toidu kaugmüügi** puhul oleneb nõutava teabe hulk pakendamata toidule kehtestatud riigisisestest nõuetest.

41

Päritolu märgistamise nõuded

42

Toote päritolu ehk valmistamisriik Põhikoostisosa päritolu

- **Toote päritolu märkimine on kohustuslik:**
  - **eksitamise puhul**, eelkõige kui toidule lisatud teave või märgistus tervikuna viitaks teisele päritolule
  - **teatud toidugruppidel:**
veise-, sea-, lamba-, kitse- ja kodulinnuliha ning kala,
mesi, oliiviõli, puu- ja köögiviljad ning mahetooted
- **Põhikoostisosa päritolu on alates 1.04.2020 kohustuslik kui vabatahtlik päritoluteave eksitab** (määrus 2018/775)

43

Päritoluriigi kohustuslik esitamine

Päritoluriigi märkimine on määrusega **1337/2013 kohustuslik** alates 1.04.2015 värske, jahutatud ja külmutatud **sea-, lamba-, kitse- ja kodulinnuliha** puhul.

Märgistusel esitatakse:

- 1) „Kasvatatud: (liikmesriigi või kolmanda riigi nimi)“;
- 2) „Tapetud: (liikmesriigi või kolmanda riigi nimi)“;
- 3) tarbijale või toitlustusettevõttele tarnitava lihapartii identifitseerimise kood.

Kui soovitakse esitada sõnaga „Päritolu:...“, siis peab liha olema saadud loomalt, kes on sündinud, kasvanud ja tapetud samas riigis.

44

Õiguslik alus: põhilise koostisosa päritolu, kui märgistusel on päritoluviide

➤ Määruse 1169/2011 art 26 (3)

Kui toidu päritoluriik või lähtekoht on märgitud ja see ei ole sama mis toidu põhilisel koostisosal:

- a) märgitakse ka selle koostisosa päritoluriik või lähtekoht või
- b) märgitakse, et põhilise koostisosa päritoluriik või lähtekoht on toidul märgitust erinev.

➤ Rakendusmäärus 2018/775 määruse 1169/2011 art 26 (3) kohaldamiseks

45

Põhilise koostisosa päritolu esitamise võimalused:

- 1) „EL“, „muu kui EL“ või „EL ja muu kui EL“;
- 2) piirkond mitme liikmesriigi või kolmanda riigi aladel (nt Alpid);
- 3) FAO püügipiirkond (kalad);
- 4) liikmesriik/liikmesriigid või kolmas riik/kolmandad riigid;
- 5) piirkond liikmesriigi (nt Saaremaa) või kolmanda riigi alal;
- 6) konkreetse EL õigusaktiga nõutud päritoluriik või lähtekoht või
- 7) teavitus, et põhiline koostisosa ei pärine samast päritoluriigist või lähtekohast kui toit (nt „piim ei ole pärit Eestist“).

46

Vabatahtlik päritoluviide tingib põhikoostisosa päritolu esitamise

- Kui esitatakse viide (sõnad, pilt) toidu päritoluriigile või lähtekohale ja see erineb põhikoostisosa päritolust, **peab andma lisateavet põhikoostisosa pärit**

47

Määruse 2018/775 erandid

- **Registreeritud kaubamärgid ja kaitstud geograafilised tähised** on ajutiselt erandiks. Neile kehtestatakse põhikoostisosa päritolu esitamise nõuded hiljem.
- Geograafilisi väljendeid, mis viitavad **üldtuntud nimetusele** või valmistamisviisile, ei käsitleta vabatahtlike päritoluviidetena.

Nt Hollandi juust, Kreeka salat, Krakovi vorst, Inglise peekon, Armeenia šašlõkk, Aasia tüüpi puljong

48

Eesti juhend: põhikoostisosa

- **Põhikoostisosa definitsioon:** toidu koostisosa, mis moodustab rohkem kui 50 % sellest toidust või mida tarbijad tavaliselt seostavad selle toidu nimetusega ja mille puhul on enamasti nõutav koguse märkimine.

Nt **Puu- või köögiviljatooted** – olulisemate puu- või köögiviljade päritolu

Pagaritooted – teravilja ning täidise või täidise põhikoostisosa (kui tootes on täidist üle 50%) päritolu

Piimatooted – piim, võib esitada ka lisandi või lisandi põhikoostisosa päritolu

Lihatooted – liha või erinevate lihaliikide päritolu

49

Eesti juhend: põhikoostisosa

Kas mitme põhikoostisosaga toidu puhul peab esitama kõigi põhikoostisosade päritolud, kui märgistusel on päritoluviide?

Nt **Seemnesai** – piisab teravilja päritolu esitamisest.

Müsli – võrdset on palju erinevaid koostisosasid, mõni üksik (nt tšiiaseemned, rosinad) on nimetuses rõhutatult. Teraviljade päritolu.

Mustikamoos – mustikate päritolu

Köögiviljasupp – olulisemate köögiviljade päritolu

Juustuvorst – liha(de) päritolu

50

Esitlusviis

- Põhikoostisosa päritolu esitatakse **toidu päritoluriigi või lähtekoha viitega samasse vaatevälja** vähemalt 75% toidu päritoluriigi või lähtekoha viite x-kõrgusest.
- Kui päritoluviiidet, nt riigilippu korratakse pakendi erinevatel külgedel, siis lisatakse põhikoostisosa päritoluteave samasse vaatevälja iga päritoluviietega, mis on pakendile lisatud.
- Päritoluna ei saa esitada riigikoode, nt EE, LV, LT.

51

Veel infot ...

- **Juhendid, õigusaktid ja lühikokkuvõtted** toidualase teabe üldnõuetest
Maaeluministeriumi kodulehelt
www.agri.ee => Eesmärgid, tegevused =>
Toiduohutus => Märgistamine
- Tarbijatele suunatud infoleht
<http://www.agri.ee/et/toidumargistusest-tarbijale>

52

EL õigusaktide otsing

- **Euroopa Liidu otsekohalduvaid määruseid** leiab internetist eesti jm keeltes **õigusakti nr alusel** aadressilt

<http://eur-lex.europa.eu/>

Nt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus nr **1169/2011** toidualase teabe kohta

Komisjoni rakendusmäärus **1337/2013** värske, jahutatud ja külmutatud sea-, lamba-, kitse- ja kodulinnuliha päritolu kohta

Veiseliha ja veiselihatoodete märgistamine - **1760/2000**

53

Viiteid õigusaktidele I

- Džemmid ja teised sarnased tooted [Põllumajandusministri 6.11.2014 määrus nr 95](#)
- Kakao- ja šokolaaditooted [Põllumajandusministri 6.11.2014 määrus nr 96](#)
- Kaseiinid ja kaseinaadid [Põllumajandusministri 28.11.2014 määrus nr 111](#)
- Kohviekstrakt ja siguriekstrakt [Põllumajandusministri 20.11.2014 määrus nr 103](#)
- Kondenspiimad ja piimapulbrid [Põllumajandusministri 28.11.2014 määrus nr 113](#)
- Mahlatooted [Põllumajandusministri 6.11.2014 määrus nr 92](#)
- Mesi [Põllumajandusministri 20.11.2014 määrus nr 104](#)
- Suhkrutooted [Põllumajandusministri 20.11.2014 määrus nr 102](#)

54

Viiteid õigusaktidele II

- Looduslik mineraalvesi, allikavesi [Sotsiaalministri 03.10.2019 määrus nr 62](#)
- Eritoit, toit meditsiinilisel näidustusel, toidulisandid
Õigusaktid Maaeluministeeriumi kodulehel:
<https://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/toiduohutus/toidugrupid>, vt grupid eritoit ja toidulisandid
- Uuendtoit [määrus 2017/2470](#)
- Lisaained **määrused** [1333/2008](#); [1169/2011](#)
- Lõhna- ja maitseained **määrused** [1334/2008](#), [1169/2011](#)

55

Viiteid õigusaktidele III

Piim ja piimatooted

- Piim, jogurt, pett, või jt – [määrus 1308/2013](#)
- Kondenspiim, piimapulber [Põllumajandusministri 28.11.2014 määrus nr 113](#)
- Kaseiin ja kaseinaadid [Põllumajandusministri 28.11.2014 määrus nr 111](#)

Viinamarjasaadused [määrus 1308/2013](#)

Määrderasvad [määrus 1308/2013](#)

56

Viiteid õigusaktidele - lihatooted, kalatooted, kaaviar IV

Liha

Veise ja vasikaliha [määrus 1308/2013](#)

Kodulinnuliha [määrus 543/2008](#)

Kalapüügi- ja vesiviljelustooted [määrus 1379/2013](#),
[põllumajandusministri 14.01.2015 määrus nr 5](#)

Kaaviar [Keskkonnaministri 27.07.2009 määrus nr 38](#)

Kaaviariks tohib nimetada üksnes **tuuralistelt** saadud soolatud või soolamata marja

57

Viiteid õigusaktidele - alkohol V

Piiritusjoogid ([määrus 110/2008](#),
alates 25.05.2021 [määrus](#)
[2019/787](#))

Veinid ([määrus 1308/2013](#), [Vabariigi Valitsuse määrus nr 134/2004](#))

Siider, perry, õlu, sake ([VVm nr 134/2004](#))

Aromatiseeritud veinid ([määrus 251/2014](#))

58

Tooraine päritolu, toote valmistamise asukohta ja valmistamisviisiga seostatavad nimetused ja kvaliteedimärgid

[määrused 1151/2012](#), [787/2019](#), [1308/2013](#)

- Kaitstud päritolunimetus

Mozzarella di Bufala Campana

- Kaitstud geograafiline tähis

Edam Holland

- Garanteeritud traditsiooniline toode

Karjalanpiirakka

59

	 KPN	 KGT	 GT	GTT
Tooted	Toit, veinid, põllumajandus-tooted	Toit, veinid, põllumajandustoote d	Piiritusjoogid Aromatiseeritud veinid	Toit, põllumajandus-tooted
Valmistamisviis	Kaitstud	Kaitstud	Kaitstud	Kaitstud
Tooraine	Viidatud kohast, erandid	Ei pea olema viidatud kohast	Ei pea olema viidatud kohast	Ei pea olema viidatud kohast*
Tootmine, töötlemine, valmistamine	Kõik etapid viidatud kohas	Vähemalt üks etapp viidatud kohas	Vähemalt üks etapp viidatud kohas	Ei pea olema seotud viitatud kohaga*
Märgi kohustuslikkus	Kohustuslik toidul ja põllumajandustoodetel. Vabatahtlik veinidel		Vabatahtlik	Kohustuslik

* GTT ei ole seotud geograafilise kohaga

60

Toote nimetus	Märk	Kas tohib Eestis valmistada?
Mozzarella di Bufala Campana		Ei
Edam Holland		Vt toote-spetsifikatsiooni
Karjalanpiirakka		

61

EL-i kvaliteedimärkide andmebaas

eAmbrosia – põllumajandustoodete, toidu piiritusjookide ja veini geograafilised tähised

<https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/>

62